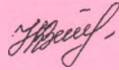

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ

КИМЛИК НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 343.985:343.352(477)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ,
ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЄЮ

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ірпів – 2013

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні одним із найбільш поширених суспільно небезпечних явищ в Україні й світі визнано корупцію, небезпечним проявом якої є корупційні кримінальні правопорушення. Попри розгалужену систему антикорупційного законодавства, посилену увагу та суспільства, позитивні зміни відбуваються занадто повільно. Негативний вплив корупції на суспільне життя держави потребує детального вивчення та дослідження. Дуже багато причин розвитку корупції безпосередньо пов'язані з труднощами становлення незалежної держави України, як члена міжнародного і європейського рівня.

З 01 липня 2011 року набрали чинності нові антикорупційні Закони України «Про засади запобігання і протидії корупції» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», прийняті Верховною Радою України 07 квітня 2011 року. Зазначеними законами визначено нові засади запобігання і протидії корупції, а також забезпечено приведення законодавства про кримінальну та адміністративну відповідальності за корупційні правопорушення у відповідність до міжнародно-правових актів.

За результатами проведеної організаційної роботи органами прокуратури в 2011 році до суду з обвинувальними висновками направлено 2046 кримінальних справ (+25 % у порівнянні з минулим роком), з яких майже половина – за фактами хабарництва (+24 % у порівнянні з минулим роком). Слідчими органів прокуратури розслідувано та передано до суду майже всі справи (97 %) про злочини з ознаками корупції. До кримінальної відповідальності притягнуто більше 2,3 тис. осіб.

З числа закінчених кримінальних справ, направлених до суду з обвинувальним висновком: 905 справ про одержання хабара (ст. 368 КК України), 639 справ щодо зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України), 248 справ про злочини щодо привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч.ч. 2-5 ст. 191 КК України), 104 справи про перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК України) тощо¹.

За останні роки активізувалася робота над розробкою теоретичних досліджень з проблем розслідування злочинів, пов'язаних із корупцією. Зокрема, поняття корупції та корупційних злочинів, в різні роки розглядалися в наукових працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених: Л.В. Багрій-Шахматов, В.П. Бахін, О.В. Баулін, Р.С. Белкін, О.М. Васильєв, В.І. Галаган, В.К. Гавло, О.Г. Гельманов, М.В. Даньшин, С.М. Зав'ялов, Г.Г. Зуйков, Н.І. Клименко, В.М. Карагодін, Г.В. Костильова, Н.В. Кручиніна, А.М. Кустов, В.П. Лавров, В.К. Лисиченко, І.М. Лузгін, М.І. Мельник, М.М. Милованова, Я.Є. Мишков, Є.В. Невмержицький, А.І. Редька, В.В. Трухачов, С.П. Чичиркіна, П.В. Цимбал, В.Ю. Шепітько та ін.

По даній проблематиці були захищені дисертації російських та казахських учених: Халіков А.Н. (Теория и практика выявления и расследования должностных преступлений (криминалистический аспект). – Саратов, 2011), Башмаков І.С. (Особенности первоначального этапа расследования коррупционных преступлений,

¹ Звіт про результати проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції у 2011 році - Міністерство Юстиції України - квітень 2012 рік. www.minjust.gov.ua/file/23456

совершаемых представителями органов местной власти. – Екатеринбург, 2006), Фролова О.Ю. (Методика расследования коррупционной деятельности в правоохранительных и судебных органах. – Краснодар, 2005).

У той самий час, зазначені дослідження проводилися в інших соціально-економічних та правових умовах, а використання їх результатів можливе лише через призму українських реалій та сучасного законодавства.

Серед українських науковців дисертаційні дослідження соціально-правових аспектів та проблем протидії корупції провели Мельник М.І. (Кримінологічні та кримінально-правові проблеми протидії корупції: – Київ, 2002) та Невмержицький Є.В. (Корупція як соціально-політичний феномен. – Київ, 2009). Серед кандидатських дисертацій, присвячених розслідуванню окремих корупційних злочинів можна виділити роботу Мишкова Я.Є. (Методика розслідування хабарництва. – Харків, 2005), Трепак В.М. (Розкриття та розслідування хабарництва, вчинюваного суддями, та подолання протидії засобами оперативно-розшукової діяльності. – Львів, 2011).

Однак, сучасна правова наука потребує комплексного дослідження щодо розслідування корупційних злочинів з урахуванням нового антикорупційного та кримінального процесуального законодавства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконувалось відповідно до п. 2.2., 2.4., 3.2. Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 12 лютого 2007 р. № 105/2007; відповідає Концепції державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю, схваленої Указом Президента України від 21 жовтня 2011 р. № 1000/2011, ґрунтується на положеннях Концепції Державної програми профілактики правопорушень на період до 2015 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 р. № 11911-р., відповідає вимогам Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам та корупції», затвердженого Указом Президента України від 27 жовтня 2009 р. № 870/2009.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету державної податкової служби України 24 листопада 2011 року, протокол № 4 та включена до планів науково-дослідних робіт навчального закладу.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є виявлення особливостей та характерних рис розслідування злочинів, пов'язаних із корупцією, а також теоретичне обґрунтування і розробка рекомендацій щодо вдосконалення діяльності слідчих органів з питань кримінального провадження за фактами корупційних діянь.

Для досягнення цієї мети визначені такі основні *задачі*:

- висвітлити основні етапи генезису корупції, як соціально-правового явища, її типові ознаки, що сформувались у окремих країнах та регіонах;
- на підставі аналізу наукових доробок розвинути поняття корупції та корупційного злочину, охарактеризувати особливості елементів складу злочинів даної категорії;
- встановити типові ознаки способів підготовки, вчинення та приховування корупційних злочинів;

- визначити етапи розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією, з урахуванням нового кримінального процесуального законодавства;
- окреслити особливості методики розслідування корупційних злочинів та її складових елементів;
- охарактеризувати тактичні прийоми, що використовуються під час досудового слідства по злочинах, пов'язаних з корупцією, та розробити рекомендації щодо практичного застосування цих прийомів згідно положень процесуального закону;
- вивчити досвід зарубіжних країн та специфіку системи державних органів, щодо запобігання, виявлення та розслідування корупційних діянь, на підставі чого розробити відповідні пропозиції для ефективної боротьби з корупційними злочинами в Україні;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення законодавчої бази, спрямованої на підвищення ефективності розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають в процесі розслідування корупційних злочинів.

Предмет дослідження – сукупність організаційних, правових, методичних й тактичних особливостей розслідування злочинів, пов'язаних із корупцією.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складає система загальнонаукових та спеціальнонаукових методів і підходів, що забезпечили об'єктивний аналіз досліджуваного предмету. З урахуванням специфіки теми, мети і задач дослідження використовувалися такі методи: *історико-правовий метод* (надав можливість дослідити етапи генезису корупції, як соціально-правового явища, встановити історію формування типових ознак корупції, що склались у окремих країнах та регіонах – підрозділи 1.1, 1.2, 3.1); *порівняльно-правовий метод* (для виокремлення загального й особливого щодо явища корупції в різних суспільно-правових формаціях, виділення з загальної кола кримінальних правопорушень корупційних злочинів, співставленні міжнародних систем боротьби з корупцією тощо – підрозділи 1.1, 1.2, 3.2); *догматичний метод* (при тлумаченні юридичних категорій, для поглиблення й уточнення понятійно-категоріального апарату – підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2); *формально-логічні методи* (застосовувалися при наданні пропозицій щодо вдосконалення законодавства – підрозділи 1.2, 3.2). *Діалектичний метод* пізнання використовувався при вивченні поставлених питань в динаміці, що дозволило виявити їх взаємозв'язки (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 3.1, 3.2.). Під час анкетування слідчих органів прокуратури, вивчення кримінальних справ було використано *методи конкретно-соціологічних досліджень*, що дозволили сформулювати типові підходи практиків вирішення проблем розслідування корупційних злочинів (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2). *Статистичні методи* використовувалися для аналізу та узагальнення матеріалів практики розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.3).

Інформаційну та нормативно-правову базу дослідження складають: Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», інші

законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють питання боротьби з проявами корупції в державі.

Теоретичну основу дисертації становлять наукові праці українських і зарубіжних учених у галузі кримінального процесу, криміналістики, судової експертизи, кримінального права, криминології, юридичної психології, соціології та інших наук.

Емпіричну базу дослідження становлять результати 136 слідчих прокуратури АР Крим, Вінницької, Волинської, Донецької, Кіровоградської, Київської, Черкаської, Чернівецької, Харківської, Херсонської, Хмельницької області та м. Києва у період з 2011 до 2012 р.р.; узагальнені дані вивчених 187 кримінальних справ про злочини, пов'язані з корупцією, розглянуті судами в різних регіонах України протягом 2011-2012 рр.; офіційні дані Державної служби статистики України та Генеральної прокуратури України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у системному дослідженні особливостей розслідування корупційних злочинів, що базується на новому антикорупційному та кримінальному процесуальному законодавстві. Проведене дисертаційне дослідження є першою в Україні комплексною роботою, присвяченою аспектам роботи слідчого під час досудового розслідування злочинів, пов'язаних із корупцією. У дисертації наводяться теоретичні доробки з досліджуваного питання, а також розроблено практичні рекомендації щодо діяльності слідчих і прокурорів у цій сфері.

Найістотнішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну і визначають внесок автора у розроблення зазначеної проблематики є такі положення і висновки:

вперше:

- виділено етапи досудового розслідування корупційних злочинів: загальний та предметний, межею між якими є повідомлення особі про підозру;
- розроблено практичні рекомендації щодо дій слідчого, згідно положень КПК України, в разі спроб тиску на нього та незаконній протидії розслідуванню;
- обґрунтовано доцільність закріплення органів Державного бюро розслідування у ролі спеціально уповноваженого органу у сфері розслідування корупційних діянь та розширення суб'єктної підслідності слідчих даного органу корупційними злочинами, вчиненими суб'єктами, передбаченими ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», запропонувавши аналогічні зміни до ч. 4 ст. 216 КПК України;

удосконалено:

- поняття корупційного злочину, під яким розуміється умисне суспільно небезпечне діяння, що містить ознаки корупції, за яке передбачена кримінальна відповідальність, вчинене суб'єктом», зазначеним у ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» з використанням наданих повноважень з метою одержання неправомірної вигоди або надання неправомірної вигоди з метою схилити суб'єкта влади до протиправного її використання, та яке пропонується закріпити в Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції»;
- тактичні та методичні положення щодо розслідування корупційних злочинів з урахуванням різноманітних слідчих ситуацій, що виникають в ході цієї діяльності;
- наукові погляди на систему протидії корупційним злочинам в Україні,

запропоновано заходи щодо покращення даного напрямку державної правової політики;

дістали подальшого розвитку:

– поняття способу вчинення корупційного злочину та охарактеризовано його складові частини;

– особливості методичного забезпечення розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією, з урахуванням притаманних їй складових елементів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що отримані наукові результати дисертаційного дослідження впроваджено:

– у науково-дослідній сфері – для подальшої розробки і вирішення проблем, пов'язаних із розслідуванням корупційних злочинів в Україні у науково-дослідній роботі кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Національного університету ДПС України;

– у *законотворчій діяльності* – при внесенні змін і доповнень до діючого КПК України, а також при доопрацюванні нового КПК України;

– у *навчальному процесі* – при підготовці підручників, навчальних посібників, розробці курсів лекцій, навчально-методичних матеріалів і проведенні занять за відповідними темами з «Криміналістики» та «Кримінального процесу України», спецкурсів «Особливості розслідування окремих видів злочинів» (акти впровадження в навчальний процес Національного університету ДПС України від 12 вересня 2012 року та 25 жовтня 2012 року);

– у *практичній діяльності* – як рекомендації з розслідування корупційних злочинів, пов'язаних із корупцією та при підготовці методичних рекомендацій (акт впровадження прокуратури Київської області від 29 листопада 2012 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею. Сформульовані в ній положення, узагальнення, висновки, рекомендації і пропозиції обґрунтовані на підставі самостійно проведених досліджень.

Для аргументації окремих положень дисертації використовувалися наукові праці інших вчених, на які обов'язково зроблено посилання. Ідеї та розробки, що належать співавторам, разом з якими були опубліковані наукові праці, у дисертації не використовувалися.

У статті «Спосіб вчинення, як елемент криміналістичної характеристики злочину (на прикладі злочинів, пов'язаних з корупцією та шахрайством з фінансовими ресурсами)», підготовленій разом з Мудряк Т.О., автором розкрито теоретичні характеристики поняття способу вчинення злочинів, пов'язаних з корупцією, як елементу криміналістичної характеристики злочину. У опублікованих матеріалах науково-практичної конференції «Початковий етап розслідування корупційних злочинів», виконаній спільно з Волковою М.О., автором визначено типові для корупційних злочинів слідчі дії та їх специфіку. В опублікованих матеріалах науково-практичної конференції «Способи вчинення корупційних діянь», за участю Дідуку Ю.Л., автором проведено аналіз наукових позицій щодо визначення способів вчинення злочинів та конкретизовано такі способи щодо корупційних злочинних діянь. В ході підготовки роботи «Профілактика злочинів, пов'язаних з корупційною діяльністю», виконаної разом з Цимбалом П.В. та Ляшенком М.М., автором здійснено дослідження антикорупційної діяльності

іноземних країн, виділено загальнодержавний та спеціальний види профілактики корупційних явищ. В ході підготовки матеріалів науково-практичних конференцій «Поняття та ознаки злочинних корупційних діянь», «Поширення корупційної злочинності в Україні», «Історичний аспект виникнення корупції та корупційних злочинних діянь», «Проблеми визначення корупційних злочинів в Україні», виконаних разом з Кимликом Р.В., автором розкрито генезис корупції як суспільно-правового явища, підготовлено авторське визначення поняття корупційного правопорушення та корупційного злочину, виокремлено ознаки корупційної злочинності, досліджено проблематику визначення корупційних злочинів в Україні.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації обговорювалися на кафедрі кримінального права, процесу та криміналістики Національного університету державної податкової служби України. Результати дослідження були оприлюднені та доповідалися на восьми міжнародних науково-практичних конференціях та на одній Всеукраїнській науково-практичній конференції: Міжнародна науково-практична конференція «Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та напрями розвитку» (м. Запоріжжя, Запорізька міська громадська організація «Істина», 30 травня 2012 року); Міжнародна науково-практична конференція «Вплив юридичної науки на розвиток міжнародного та національного законодавства» (м. Харків, ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 12-13 квітня 2012 року); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми протидії корупції в органах Державної податкової служби України» (м. Ірпінь, Національний університет державної податкової служби України, 25 квітня 2012 року); I Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 90-літтю В.К. Лисиченка та 92-літтю І.Я. Фрідмана «Криміналістична наука: витоки, сучасність, перспективи» (м. Ірпінь, Міжрегіональна фінансово-юридична академія, 23 грудня 2011 року); Міжнародна науково-практична конференція «Майбутнє правової системи України очима науковців» (м. Одеса, ГО «Причорноморська фундація права», 23 грудня 2011 року); XI Міжнародна студентсько-аспірантська наукова конференція «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи», (м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, 20-22 квітня 2012 року); II Міжнародна науково-практична конференція «Основні напрями реформування законодавства України в умовах розбудови демократичної держави», (м. Харків, ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 17-18 грудня 2011 року); Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні держава і право: теорія та практика», (м. Ірпінь, Національний університет державної податкової служби України, 07 грудня 2012 року); Всеукраїнська науково-практична конференція «Стратегічні напрями розвитку правової системи України», (м. Львів, Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 28 січня 2012 року).

Публікації. Основні наукові результати дисертації відображено у 13 наукових працях, серед яких чотири наукові статті опубліковані в юридичних фахових виданнях України, затверджених МОНмолодьспортом України, та дев'ять науково-практичних конференцій, з яких вісім міжнародні.

Структура дисертації визначається її метою, задачами, відповідає логіці наукового пошуку та вимогам МОНмолодьспорт України і композиційно

складається зі вступу, трьох розділів, що охоплюють 8 підрозділів, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 222 сторінки, з яких основний текст дисертації – 177 сторінок, 5 додатків на 17 сторінках та список використаних джерел – 28 сторінок (272 найменувань).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовується актуальність теми дисертації, ступінь її наукової розробленості та науково-теоретична основа; зв'язок роботи з державними програмами боротьби зі злочинністю, науковими програмами, планами проведення науково-дослідних робіт Національного університету державної податкової служби України; визначається об'єкт, предмет, мета, задачі та методи дослідження; висвітлюється наукова новизна, емпірична база, методологічна основа, практичне значення отриманих результатів та форми їх апробації.

Розділ 1 «Загальна характеристика злочинів, пов'язаних із корупцією» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1. «Історія виникнення корупції та пов'язаних з нею злочинних діянь» розкриваються історичні аспекти генезису даного суспільного явища.

Проведеним автором дослідженням історичних джерел підтверджено, що корупційні зловживання були притаманні суспільству на більшості етапів його розвитку та в різних формах прояву.

Ставлення держави і суспільства до боротьби з цими процесами постійно змінювалось, тому автором виділено історичні етапи боротьби з корупцією.

Поширення корупції співпадає з розвитком державності, тому аналізуючи історичні періоди етапи боротьби з корупцією розділено на стародавній, середньовічний, період Нового часу та сучасний.

З метою диверсифікації підходів до дослідження корупції, як суспільно-політичного явища, автором, враховуючи напрацювання попередніх наукових досліджень, здійснено географічний розподіл даного феномена. На підставі типових етногеографічних особливостей виділено західноєвропейську, азіатську, африканську, латиноамериканську модель корупції.

Опрацьовуючи історичні джерела зроблено висновок, що корупція в Радянському Союзі була досить поширена, хоча в деякій мірі стримувалась тоталітарним режимом. Сформувавши негативне ставлення до корупції, як пережитків минулого, влада СРСР замовчувала такі факти, що в подальшому стало чинником для укорінення корупційних схем. На підставі аналізу історичних особливостей, автором виокремлено пострадянську модель корупції, яка проявилась, зокрема, й в Україні, та виражалась у «злитті» влади, криміналу та бізнесу, безкарності щодо масштабних корупційних злочинів та показовій боротьбі з дрібним хабарництвом, що призвело до часткового визнання корупції одним із способів існування та взаємовідносин між громадянами та владою.

У підрозділі 1.2. «Поняття та ознаки злочинних корупційних діянь» з урахуванням наукових підходів досліджено характерні особливості та дефініцію корупції, яку пропонується визначити, як соціально-політичне явище, що є сукупністю неправомірних діянь та взаємозв'язків осіб, наділених владними

повноваженнями між собою та з іншими особами, які використовують владу або службове становище для задоволення власних потреб і інтересів, всупереч інтересам суспільства і держави.

Визначено суб'єктів корупційних злочинів, якими за законодавчими нормами є не тільки посадова особа органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а й фізичні і юридичні особи.

Об'єктом таких злочинів є встановлений порядок та процес діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, а також порядок реалізації посадовими особами наданих їм владних та посадових повноважень. Зважаючи на думки науковців про те, що єдиного родового об'єкта корупційного злочину не існує з огляду багатоплановості таких діянь, підтримано позицію щодо класифікації корупційних злочинів на корупційні злочини проти власності, у сфері економічної діяльності, злочини проти інтересів державної служби та державного управління та військові корупційні злочини.

На підставі аналізу поглядів учених на *поняття корупційного злочину* визначено, що таким слід вважати *умисне суспільно небезпечне діяння, що містить ознаки корупції, за яке передбачена кримінальна відповідальність, вчинене суб'єктом», визначеним ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» з використанням наданих повноважень з метою одержання неправомірної вигоди або надання неправомірної вигоди з метою схилити суб'єкта влади до протиправного її використання.*

Охарактеризовано елементи складу корупційного злочину. Визначено основні ознаки злочинів, пов'язаних з корупцією, та статті Кримінального кодексу України, які підпадають під такі ознаки.

Підрозділ 1.3. «Способи вчинення злочинів, пов'язаних із корупцією» присвячений вивченню комплексу діянь суб'єктів, передбачених ст. 4 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», спрямованих на підготовку, вчинення чи приховування злочину, ознаки яких мають значення для криміналістичної характеристики злочину.

В ході дослідження цього питання встановлено, що підготовка до корупційних злочинів є необов'язковою та може складатись з розробки спільного плану дій корупціонерів, підготовки і прийняття відповідних актів, складання інших документів для створення умов, що сприятимуть вчиненню злочинів.

Визначено, що загальним способом вчинення всіх корупційних злочинів є зловживання наданими повноваженнями. До групових способів вчинення таких злочинів віднесено: незаконні дії з майном, що перебуває у віданні або на яке розповсюджується вплив суб'єкта корупції, отримання незаконної вигоди суб'єктом корупції чи близькими особами, не пов'язане з розкраданням майна, службове підроблення, інші види зловживання владою та службовим становищем

На підставі аналізу емпіричних джерел до головних способів приховування злочинів, пов'язаних з корупцією, віднесено фальсифікацію обліку й звітності; внесення змін до документів; заміну або виготовлення фіктивних документів; знищення документів; штатні переміщення; знищення матеріальних слідів злочину; підписання актів здачі-прийняття замовлених послуг без їх існування. Крім того, встановлено, що такий корупційний злочин як службове підроблення є самим

способом приховування інших злочинів у сфері службової діяльності, наприклад, зловживання владою і службовим становищем, перевищення влади і службових повноважень, хабарництво та ін.

Розділ 2 «Особливості розслідування корупційних злочинів» також складається з трьох підрозділів.

В підрозділі 2.1. «Етапи розслідування корупційних злочинів» емпіричними даними встановлено, що на практиці слідчі практично не виділяють конкретних етапів розслідування. Вони вважають, що розслідування злочинів – сукупність всіх слідчих дій необхідних для виявлення, фіксування та розслідування злочинів.

Досліджені джерела криміналістичної науки в більшості випадків виділяють етапи розслідування злочинів, однак визначені стадії в повній мірі не відповідають вимогам нового кримінального процесу.

Охарактеризовано процесуальний порядок проведення слідчих дій, типових для злочинів з ознаками корупції.

Зважаючи на емпіричні дослідження висвітлено найбільш типові слідчі та процесуальні дії, що проводяться під час розслідування даної категорії злочинів, а саме: оперативно-розшукова діяльність, негласні слідчі (розшукові) дії, огляд місця вчинення злочину, приміщень, речей і документів, що мають відношення до корупційних дій, обшук за місцем роботи, проживання, в інших місцях перебування особи та її спілčníків з метою виявлення документів та предметів, які викривають його протиправну діяльність, допит: свідків, потерпілих, підозрюваних, призначення експертів.

Проаналізувавши сучасний процес досудового розслідування можна відзначити, що традиційні думки вчених криміналістів, які під час розслідування кримінальних справ виділяють три етапи, зокрема, початковий, наступний та заключний етап, не можуть в повній мірі відповідати вимогам сьогодення.

З введенням в дію Кримінального процесуального кодексу України відбулося суттєве спрощення кримінального процесу, в т.ч. й стадії досудового розслідування, шляхом виключення таких інститутів, як дослідча перевірка, пред'явлення обвинувачення, а також перенесено основний момент дослідження доказів на стадію судового розгляду справи.

Зважаючи на викладене, досудове слідство у злочинах, пов'язаних з корупцією, запропоновано розділити на два етапи: загальний та предметний, межею між якими є повідомлення особи про підозру.

Підрозділ 2.2. «Методика розслідування корупційних злочинів» розкриває основні методичні елементи, які притаманні злочинам розглядуваної категорії. Зважаючи на особливості корупційних злочинів, до методики їх розслідування пропонується включити такі структурні елементи: криміналістичну характеристику корупційних злочинів; особливості планування та висунення версій; типові слідчі ситуації й відповідні їм комплекси гласних та негласних слідчих (розшукових) заходів; особливості тактики окремих слідчих дій; специфіка використання спеціальних знань; взаємодію слідчого з іншими службами та державними органами.

У підрозділі розкривається поняття, рівні, етапи планування розслідування корупційних злочинів, особливості побудови слідчих версій, висвітлено типові сліди

таких злочинів та порядок їх виявлення. До принципів планування розслідування даного виду злочинів, як і інших, віднесено індивідуальність, динамічність, реальність, конкретність та інформативність планування.

Із урахуванням викладеного методикою розслідування корупційних злочинів пропонується визначити як комплекс криміналістичних знань, навичок та практичного досвіду про характеристики, типові ситуації та необхідні дії слідчого, їх тактичні особливості, систематизовані з метою ефективного виявлення, розкриття і проведення досудового слідства у злочинах, пов'язаних із корупцією.

Підрозділ 2.3. «Тактичні прийоми розслідування злочинних корупційних діянь» присвячено дослідженню тактичних аспектів діяльності слідчого. Враховуючи, що розслідування корупційних злочинів є складним і значним за обсягом процесом, слідчому необхідно враховувати всі слідчі ситуації, які можуть виникати і безпосередньо використовувати всі свої набуті теоретичні знання та практичний досвід.

Враховуючи різноманітність слідчих ситуацій, що виникають під час досудового слідства по злочинах цієї категорії, багатогранними є й тактичні рекомендації для слідчого та прокурора, які здійснюють таке розслідування.

Під час проведення оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій, з огляду на тактичні особливості розслідування корупційних злочинів, слідчому пропонується аналізувати і приймати рішення лише на підставі наданих йому матеріалів чи досліджених особисто обставин. Правильна правова позиція слідчого в більшості випадків дозволяє ефективно розпочати досудове розслідування корупційного злочину і, без порушень законодавства, довести його до логічного завершення.

Враховуючи важливе значення ефективного проведення слідчим огляду місця події, в роботі виділено три типових місця проведення огляду при розслідуванні корупційних злочинів: службове приміщення організації, установи, де працює суб'єкт злочину або пов'язані з ним особи, житло чи інше володіння особи, місце зустрічі фігурантів злочину поза межами службових чи житлових приміщень, а також охарактеризовано особливості проведення огляду кожного виду.

В підрозділі досліджено процесуальні аспекти затримання підозрюваного у вчиненні корупційного злочину (злочинів), в т.ч. й особливості затримання окремої категорії суб'єктів корупційних діянь, що визначені законодавством.

Із урахування специфіки корупційних злочинів у роботі надано практичні рекомендації щодо дій слідчого в разі спроб тиску на нього та незаконній протидії розслідуванню. Розкрито тактичні особливості таких слідчих (розшукових) дій, як допити підозрюваного, потерпілого та свідка, призначення експертиз тощо.

Розділ 3 «Міжнародний досвід, проблеми та шляхи вдосконалення правового регулювання при розслідуванні корупційних злочинів» включає в себе два підрозділи.

В підрозділі 3.1. «Міжнародний досвід боротьби зі злочинами, пов'язаних із корупцією» аналізується практика іноземних країн з розглядуваного питання. Визначено, що зарубіжний досвід з виявлення, боротьби та розслідування корупційних злочинів не може бути перенесений в українську законодавчу та

правозастосовну практику в повному обсязі. Його використання у межах можливого, з урахуванням нашого сьогодення, може принести певні позитивні результати в майбутньому. Такі напрацювання можуть використовуватися у практичній діяльності державних органів, покликаних боротися з корупційними злочинами, а також при розробці нормативно-правових актів, спрямованих на зменшення впливу корупції на сферу державного апарату.

Міжнародним досвідом підтверджено, що необхідною умовою ефективної боротьби з корупцією та пов'язаною з нею злочинів є створення спеціально уповноваженого органу у сфері розслідування корупційних діянь. Встановлено також, що основним принциповим елементом, що відрізняє антикорупційну систему України від аналогічних систем прогресивних держав, є ефективність профілактичних заходів.

На основі праць науковців визначено, що система запобігання корупційним злочинам буде діяти ефективно у разі комплексного застосування профілактичних заходів загальнодержавного рівня та спеціальних (конкретних) заходів, що здійснюється відповідними суб'єктами.

Надано пропозиції щодо заходів для зниження загального рівня корупційних злочинів та їх попередження, під час розробки яких враховано досвід організацій діяльності закордонних спеціальних служб та органів по боротьбі з корупційною злочинністю.

Підрозділ 3.2. «Проблеми та шляхи вдосконалення правового регулювання щодо розслідувань злочинних корупційних діянь» розкриває недоліки законодавчих конструкцій у цій сфері та вказує на можливості покращення даного стану речей.

Обгрунтовано пропозицію щодо доцільності законодавчого виділення такого виду злочинів як корупційні, у зв'язку з чим п. 5 ст. 1 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» пропонується доповнити його поняттям, під яким доцільно було б розглядати умисне суспільно небезпечне діяння, що містить ознаки корупції, за яке передбачена кримінальна відповідальність, вчинене суб'єктом, визначеним ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Цілковитим погоджуючись з законодавцями щодо доцільності створення єдиного незалежного органу з розслідування корупційних злочинів, в роботі мотивується недоцільність надання органам державного бюро розслідувань оперативно-розшукових функцій.

Зазначене пояснюється тим, що питаннями виявлення, розкриття та протидії корупції мають займатись спеціально уповноважені суб'єкти, визначені ст. 5 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». До таких органів законодавець відніс органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України, податкової міліції, по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, підрозділи внутрішньої безпеки митних органів. Ці органи мають забезпечувати виявлення корупційних злочинів та проступків, їх розкриття, супроводження розслідування кримінальних справ.

Із урахуванням положень нового КПК України, пропонується доповнити статтю 5 «Суб'єкти, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції» наступним пунктом:

«...Спеціально уповноваженим органом у сфері розслідування корупційних діянь є Державне бюро розслідувань України та його територіальні підрозділи, що здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених статтями 189, 191 ч. 2-5, 206 ч. 3, 232, 262 ч. 2-3, 364, 364-1, 365, 365-1, 365-2, 366 ч. 2, 368, 368-2, 368-3, 368-4, 369-2, 375 ч. 2, 410 ч. 2-3, 423, 424 Кримінального кодексу України, та інших корупційних злочинів.

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції у разі виявлення ознак корупційних злочинів, передають матеріали за цими фактами до органів державного бюро розслідувань та здійснюють супроводження досудове розслідування цих злочинів...»

Також, з урахуванням даної позиції необхідно підготувати проект Закону України «Про Державне бюро розслідувань України».

ВИСНОВКИ

У дисертації сформульовано низку теоретичних узагальнень та запропоновано нове вирішення наукового завдання щодо комплексного теоретичного дослідження протидії розслідуванню злочинів у сфері оподаткування, на підставі чого отримано нові науково обґрунтовані висновки.

1. Проаналізувавши історичні етапи боротьби з корупцією автором запропоновано розділити розвиток цих процесів на такі періоди: стародавній, середньовічний, період Нового часу та сучасний. При цьому, за результатами вивчення особливостей генезису корупційних проявів визначено та охарактеризовано західноєвропейську, азіатську, африканську, латиноамериканську та пострадянську модель корупції.

2. За результатами дослідження поняття та ознак корупційних діянь автором встановлено, що корупцією слід вважати соціально-політичне явище, що є сукупність неправомірних діянь та взаємозв'язків осіб, наділених владними повноваженнями між собою та з іншими особами, які використовують владу або службове становище для задоволення власних потреб і інтересів, всупереч інтересам суспільства і держави. Корупційний злочин визначено умисне суспільно небезпечне діяння, що містить ознаки корупції, за яке передбачена кримінальна відповідальність, вчинене суб'єктом, зазначеним у ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» з використанням наданих повноважень з метою одержання неправомірної вигоди або надання неправомірної вигоди з метою схилити суб'єкта влади до протиправного її використання.

3. Спосіб вчинення корупційного злочину визначено як комплекс діянь суб'єктів, передбачених ст. 4 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», спрямованих на підготовку, вчинення чи приховування злочину, ознаки яких мають значення для криміналістичної характеристики злочину.

4. Працівники правоохоронних органів всі слідчі та процесуальні дії при виявленні, фіксації та розслідуванні злочинів пов'язаних із корупцією спрямовують

на збирання, фіксацію та дослідження доказової інформації, яка в подальшому дозволить встановити винну особу та обставини вчинення корупційного злочину. Крім цього, практичні працівники органів прокуратури взагалі не виділяють етапів розслідування злочинів, зокрема і корупційних. В теорії криміналістичної науки вчені хоч і виділяють етапи розслідування злочинів, та все ж таки визначені стадії не відповідають вимогам нового кримінального процесу. Досудове слідство у корупційних злочинах, зважаючи на норми діючого КПК України, запропоновано розділити на два етапи: загальний та предметний, межею між якими є повідомлення особи про підозру.

5. Методика розслідування корупційних злочинів пропонується визначити як «комплекс криміналістичних знань, навичок та практичного досвіду про характеристики, типові ситуації та необхідні дії слідчого, їх тактичні особливості, систематизовані з метою ефективного виявлення, розкриття і проведення досудового слідства у злочинах, пов'язаних із корупцією». Зважаючи на особливості корупційних злочинів, методика їх розслідування повинна включати в себе криміналістичну характеристику, особливості планування та висунення версій, типові слідчі ситуації й відповідні їм комплекси гласних та негласних слідчих (розшукових) заходів, особливості тактики окремих слідчих дій, специфіка використання спеціальних знань, взаємодію слідчого з іншими службами та державними органами.

6. Враховуючи різноманітність слідчих ситуацій, що виникають під час досудового слідства по злочинах цієї категорії, багатогранними є й тактичні рекомендації для слідчого та прокурора, які здійснюють таке розслідування. Корупційний злочин, як один із найскладніших з точки зору доказування серед кримінальних правопорушень, потребують високої кваліфікації слідчого та готовності оперативно та ефективно використовувати надані повноваження. Під час проведення оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій, з огляду на тактичні особливості розслідування корупційних злочинів, слідчому необхідно аналізувати і приймати рішення лише на підставі наданих йому матеріалів чи досліджених особисто обставин.

Під час розслідування злочинів з ознаками корупції виділено та охарактеризовано три типових місця проведення огляду: службове приміщення організації, установи, де працює суб'єкт злочину або пов'язані з ним особи; житло чи інше володіння особи; місце зустрічі фігурантів злочину поза межами службових чи житлових приміщень. Із урахуванням діючого законодавства надано практичні рекомендації щодо дій слідчого в разі спроб тиску на нього та незаконній протидії розслідуванню.

7. Досвід зарубіжних країн та специфіка системи державних органів, щодо запобігання, виявлення та розслідування корупційних діянь, становить певний інтерес для України. Встановлено, що необхідною умовою ефективної боротьби з корупцією та пов'язаною з нею злочинів є створення спеціально уповноваженого органу у сфері розслідування корупційних діянь. При цьому слід зазначити на недоцільність надання цьому органу оперативно-розшукових функцій.

8. Пропонується законодавчо визначити поняття корупційного злочину, закріпивши його в Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції», а

також визначити Державне бюро розслідування у ролі спеціально уповноваженого органу у сфері розслідування корупційних діянь та додати до їх підслідності корупційні злочини, вчинені суб'єктами, передбаченими ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», внівши аналогічні зміни до ч. 4 ст. 216 КПК України. На снові налізу напрацьовань науковців авторами також пропонується ряд суспільно-політичних та економічних заходів, що дозволять суттєво покращити стан протидії корупційним злочинам в Україні.

СПИСОК ОПУБЛКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кимлик Н.В. Тактичні прийоми розслідування злочинних корупційних діянь за новим КПК України / Н.В. Кимлик // Науково-практичний журнал: Європейські перспективи. – Київ, 2012. – № 4.– Ч. 1. – С. 142-146.
2. Кимлик Н.В. Історія виникнення корупції та пов'язаних з нею злочинних діянь / Н.В. Кимлик // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – Ірпінь, 2012. – № 2 (57) – С. 226-231.
3. Кимлик Н.В. Поняття та ознаки злочинних корупційних діянь / Н.В. Кимлик // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – Ірпінь, 2012. – № 3 (58) – С. 218-224.
4. Кимлик Н.В. Спосіб вчинення, як елемент криміналістичної характеристики злочину (на прикладі злочинів, пов'язаних з корупцією та шахрайством з фінансовими ресурсами) / Н. Кимлик, Т.О Мудряк // Науково-практичний господарсько-правовий журнал «Підприємництво, господарство і право». – Київ, 2012.– №11 (203) – С. 138-141.
5. Кимлик Н.В. Початковий етап розслідування корупційних злочинів / Н.В. Кимлик, М.О. Волкова // Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та напрями розвитку: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 30 травня 2012 року. – Запоріжжя: у 2-х частинах. – Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2012. – Ч. 2. – 120 с. – С. 100-102.
6. Кимлик Н.В. Способи вчинення корупційних діянь / Н.В. Кимлик, Ю.Л. Дідескул // Вплив юридичної науки на розвиток міжнародного та національного законодавства: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 12-13 квітня 2012 року. – у 4-х томах. – Х. : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2012. – Т.4. – 112 с. – С. 51-52.
7. Кимлик Н.В. Профілактика злочинів, пов'язаних з корупційною діяльністю / П.В. Цимбал, Н.В. Кимлик, М.М. Ляшенко // Актуальні проблеми протидії корупції в органах Державної податкової служби України: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 25 квітня 2012 р. / Держ. подат. служба України, Нац. унів. ДПС України. – Ірпінь, 2012. – 228 с. – С. 210-214.
8. Кимлик Н.В. Поняття та ознаки злочинних корупційних діянь / Р.В. Кимлик, Н.В. Кимлик // Криміналістична наука: витоки, сучасність та перспективи: збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 90-річчю з дня народження В.К. Лисиченка та 92-річчю з дня народження І.Я.

Фрідмана. – Ірпінь: Міжрегіональна фінансово-юридична академія, 2012. – 275 с. – С. 97-99.

9. Кимлик Н.В. Поширення корупційної злочинності в Україні / Р.В. Кимлик, Н.В. Кимлик // Стратегічні напрямки розвитку правової системи України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 28 січня 2012 р. – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2012. – у 2-х частинах. – Ч. 2. – 116 с. – С. 79-81.

10. Кимлик Н.В. Історичний аспект виникнення корупції та корупційних злочинних діянь / Р.В. Кимлик, Н.В. Кимлик // Майбутнє правової системи України очима науковців: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 23 грудня 2011 р.). – Одеса: у 2-х частинах. – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2011. – ч. 2. – 92 с. – С. 69-71.

11. Кимлик Н.В. Етапи розслідування корупційних злочинів // XI Міжнародна студентсько-аспірантська наукова конференція «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи» 20-22 квітня 2012 року. Тези доповідей. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2012. – 280 с. – С. 180-182.

12. Кимлик Н.В. Проблеми визначення корупційних злочинів в Україні / Р.В. Кимлик, Н.В. Кимлик // Основні напрямки реформування законодавства України в умовах розбудови демократичної держави: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 17-18 грудня 2011 року. – у 2-х томах. – Х. : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2011. – Т.1. – 92 с. – С. 74-76.

13. Кимлик Н.В. Методика розслідування корупційних злочинів / Н.В. Кимлик // Сучасні держава і право: теорія та практика: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 07 грудня 2012 / Державна податкова служба України, Національний університет ДПС України, 2012. – 280 с. – С. 197-201.

АНОТАЦІЯ

Кимлик Н.В. Особливості розслідування злочинів, пов'язаних із корупцією. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національний університет державної податкової служби України, Ірпінь, 2012.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню питання розслідування корупційних злочинів. В роботі висвітлюються основні етапи генезису корупції, як соціально-правового явища, її типові ознаки, що сформувались у окремих країнах та регіонах, досліджується поняття корупції та корупційного злочину. Охарактеризовано особливості елементів складу корупційних злочинів, встановлено типові ознаки способів підготовки, вчинення та приховування корупційних злочинів, а також етапи розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією, з урахуванням нового кримінального процесуального законодавства. Під час дослідження теми окреслено особливості методики розслідування корупційних злочинів та її складових елементів, охарактеризовано тактичні прийоми, що

використовуються під час досудового слідства по злочинах, пов'язаних з корупцією, та надано рекомендації щодо практичного застосування цих прийомів згідно положень процесуального закону. Автором вивчено досвід зарубіжних країн та специфіку системи державних органів, щодо запобігання, виявлення та розслідування корупційних діянь, на підставі чого розробити відповідні пропозиції для ефективної боротьби з корупційним злочинами в Україні, а також сформульовано пропозиції щодо удосконалення законодавчої бази, спрямованої на підвищення ефективності розслідування злочинів, пов'язаних з корупцією.

Ключові слова: корупція; корупційна злочинність; злочини, пов'язані з корупцією; етапи розслідування корупційних злочинів; досудове розслідування; криміналістична методика та тактика; профілактика проявів корупції; антикорупційні органи; боротьба з корупцією.

АННОТАЦІЯ

Кимлик Н.В. Особенности расследования преступлений, связанных с коррупцией. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза, оперативно-розыскная деятельность. – Национальный университет государственной налоговой службы Украины, Ирпень, 2012.

Диссертация посвящена комплексному исследованию вопросов расследования коррупционных преступлений. В работе освещаются основные этапы генезиса коррупции как социально-правового явления, ее типичные признаки, которые сформировались в отдельных странах и регионах, исследуется понятие коррупции и коррупционного преступления. Охарактеризованы особенности элементов состава коррупционных преступлений, установлены типичные признаки способов подготовки, совершения и сокрытия коррупционных преступлений, а также этапы расследования таких преступлений, с учетом нового уголовного процессуального законодательства Украины.

По результатам исследования понятия и признаков коррупционных деяний автором установлено, что коррупцией следует считать социально-политическое явление, представляющее собой совокупность неправомερных действий и взаимосвязей лиц, наделенных властными полномочиями между собой и с другими лицами, которые используют власть или служебное положение для удовлетворения собственных потребностей и интересов, вопреки интересам общества и государства. Коррупционное преступление определено как умышленное общественно опасное деяние, содержащее признаки коррупции, за которое предусмотрена уголовная ответственность, совершенное субъектом», определенным ст. 4 Закона Украины «О принципах предотвращения и противодействия коррупции» с использованием предоставленных полномочий с целью получения неправомερной выгоды или предоставление неправомερной выгоды с целью склонить субъекта власти к противоправному ее использованию.

Способ совершения коррупционного преступления определен как комплекс действий субъектов, предусмотренных ст. 4 Закона Украины «О принципах

предотвращения и противодействия коррупции», направленных на подготовку, совершение или сокрытие преступления, признаки которых имеют значение для криминалистической характеристики преступления.

В ходе исследования темы очерчены особенности методики расследования коррупционных преступлений и ее составных элементов, охарактеризованы тактические приемы, используемые во время досудебного следствия по преступлениям, связанным с коррупцией, и даны рекомендации по практическому применению этих приемов согласно положениям процессуального закона.

При расследовании преступлений с признаками коррупции выделены и охарактеризованы три типичных места проведения осмотра: служебное помещение организации, учреждения, где работает субъект преступления или связанные с ним лица; жилье или другое владение лица; место встречи фигурантов преступления вне служебных или жилых помещений. С учетом действующего законодательства даны практические рекомендации относительно действий следователя в случае попыток давления на него и незаконного противодействия расследованию.

Автором изучен опыт зарубежных стран и специфика системы государственных органов, по предупреждению, выявлению и расследованию коррупционных деяний, на основании чего разработаны соответствующие предложения для эффективной борьбы с коррупционным преступлениям в Украине, а также сформулированы предложения по совершенствованию законодательной базы, направленной на повышение эффективности расследования преступлений связанных с коррупцией.

Ключевые слова: коррупция; коррупционная преступность; преступления, связанные с коррупцией; этапы расследования коррупционных преступлений; досудебное расследование; криминалистическая методика и тактика, профилактика проявлений коррупции; антикоррупционные органы, борьба с коррупцией.

SUMMARY

Kymlyk N.V. Features investigation of crimes related to corruption. - The manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of sciences, specialty 12.00.09 - criminal procedure and criminalistics; forensic examination; operative-search activity. - National University of the State Tax Service of Ukraine, Irpin, 2012.

The dissertation is devoted to the complex research questions of combating corruption. The paper highlights the key stages of the genesis of corruption as a social and legal phenomenon, its typical features, which were formed in different countries and regions, examines the concept of corruption and corruption. The features of the constituent elements of corruption, set the typical signs of ways to prepare, commit and conceal corruption, as well as the stages of investigation of such crimes to the new criminal procedure law. The research topics outlined particular methods of combating corruption and its components, are described the tactics used during the pre-trial investigation of crimes related to corruption, and recommendations for the practical application of these techniques in accordance with the provisions of procedural law. The author studied the experience of foreign countries and the specifics of public authorities, for the prevention, detection and investigation of corruption, based on which the

effectively combat corruption crimes in Ukraine, and also suggestions for the improvement of the legislation aimed at improving the efficiency of the investigation of crimes related to corruption.

Key words: corruption; corruption crime; crimes related to corruption; stages of combating corruption; pre-trial investigation; forensic technique and tactics; prevention of corruption; anti-corruption bodies; the fight against corruption.